

Mojca Kunšek: Z mednarodno povezljivostjo do večje pravne varnosti, Pravna praksa, 2017, št. 28-29, str. 6-7.

JAVNI POSLOVNI REGISTRI

Z mednarodno povezljivostjo do večje pravne varnosti

AVTOR

mag. Mojca Kunšek

mag. ekonomskih znanosti, direktorica AJPES

Z junijem 2017 je začel delovati sistem povezovanja poslovnih registrov - *Business Registers Interconnection System* (BRIS), ki omogoča čezmejno pridobivanje informacij o podjetjih, poenostavlja in avtomatizira komunikacijske načine za izmenjavo podatkov med poslovnimi registri o gospodarskih družbah, njihovih čezmejnih združitvah ter podružnicah s sedežem v drugi državi znotraj EU.

Evropski poslovni register kot eden izmed vzvodov za nastanek BRIS

Kot ugotavlja Evropska komisija v akcijskem načrtu za e-upravo za obdobje 2016-2020 z dne 19. aprila 2016, enotni trg EU ne more učinkovito delovati brez čezmejnih digitalnih javnih storitev, ki olajšujejo dostop do trgov, povečujejo zaupanje v javne postopke in poslovno okolje in spodbujajo konkurenčnost na enotnem trgu ter omogočajo podjetjem enostaven začetek in širitev poslovanja oziroma delovanje v drugih državah članicah prek javnih vseobsežnih e-storitev.

Ideja o dostopu do podatkov o tujih poslovnih partnerjih ni nova. V evropskem prostoru že namreč več kot deset let deluje Evropski poslovni register (EBR), prek katerega se zagotavljajo podatki in dokumenti 26 nacionalnih registrskih organov. Pri tem članice EBR zagotavljajo večino podatkov iz standardiziranih naborov, pred nakupom pa si je mogoče vzorčne podatke ogledati. Iskanje po imenih poslovnih subjektov je brezplačno (izjema je Italija), podrobnejši podatki in naročila dokumentov pa so plačljivi po cenah ponudnikov podatkov. V Sloveniji je dostop do teh storitev možen prek portala Agencije za javnopravne evidence in storitve (AJPES).

Z enotno platformo do podatkov o podružnicah

Z Direktivo 2012/17/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 13. junija 2012 o spremembi Direktive Sveta 89/666/EGS ter direktiv 2005/56/ES in 2009/101/ES Evropskega parlamenta in Sveta glede povezovanja centralnih in trgovinskih registrov ter registrov družb (v nadaljevanju Direktiva 2012/17/EU)¹ se namreč na notranjem trgu Evropske unije vzpostavlja² sistem povezovanja poslovnih registrov, ki ga bodo sestavljali poslovni registri držav članic EU in Evropskega gospodarskega prostora, evropska osrednja platforma in portal kot evropska elektronska točka za dostop.

Za javen dostop do podatkov in listin v sistemu povezovanja poslovnih registrov bo na ravni držav članic vzpostavljen portal, ki bo deloval kot evropska elektronska točka za dostop. Portal bo

deloval v okviru evropskega portala e-pravosodje. Prek njega bodo lahko uporabniki vlagali poizvedbe o družbah in njihovih podružnicah v drugih državah članicah. Podatke in listine bodo zagotavljali poslovni registri držav članic. Pri tem bo platforma delovala kot centraliziran skupek orodij informacijske tehnologije z različnimi funkcionalnostmi in bo opravljala funkcijo vmesnika z evropsko točko za dostop in neobveznimi točkami za dostop, ki jih bodo lahko vzpostavile države članice. Prav tako pa bo platforma poslovne registre držav članic tudi povezovala. Omogočala bo komunikacijo med registri držav članic o začetku ali končanju likvidacijskih postopkov, postopkov zaradi insolventnosti družbe ter izbrisu družbe iz poslovnega registra, kadar bo imel izbris pravne posledice v državi članici, v kateri je poslovni register družbe. Obvestila bodo morala biti poslana ali biti na voljo poslovnemu registru v drugi državi članici, kjer so vpisane podružnice izbranih družb. Države članice, v katerih so registri podružnic, pa bodo morale zagotoviti, da se podružnice družb, ki so prenehale poslovati, brez odlašanja in če je to ustrezno, po končanju likvidacijskega postopka izbrišejo iz registra. Ob tem velja izpostaviti, da se Direktiva 2012/17/EU ne bo uporabljala tudi za podružnice družb iz tretjih držav, za katere ne bo veljala zakonodaja države članice.

Poleg tega bodo med poslovnimi registri na voljo tudi informacije o čezmejnih združitvah in o vpisu družbe, ki je nastala s čezmejno združitvijo, v poslovni register. Izmenjava podatkov med poslovnimi registri bo potekala na podlagi enotnih identifikatorjev v standardnem formatu za sporočila in v ustrezni jezikovni različici.

Države članice bodo morale v skladu z Direktivo 2012/17/EU brezplačno zagotoviti podatke o firmi in pravni obliki družbe, registriranem sedežu družbe, državi članici, v kateri je družba registrirana, ter o registrski številki družbe. Poleg tega bodo morale zagotavljati tudi podatke in listine, kot so akt o ustanovitvi in statut ter njune spremembe, vsakokratni čistopis omenjenih dokumentov, podatek o članih organov vodenja in nadzora, podatek o osnovnem kapitalu družbe, letno poročilo, podatek o spremembi sedeža, podatek o prenehanju družbe, sodno odločbo o ugotovitvi ničnosti družbe, podatek o imenovanju likvidacijskih upraviteljev in ustavitvi postopka likvidacije.

Nabor podatkov in listin o podružnicah tujih podjetij bo obsegal podatke o naslovu in dejavnosti podružnice, registru matične družbe in njeni registrski številki, firmi in pravni obliki matične družbe, firmi podružnice, če je drugačna od firme matične družbe, imenovanju in prenehanju funkcije ter podatke o osebah, pooblaščenih za zastopanje matične družbe v poslih s tretjimi osebami in v sodnih postopkih, prenehanju matične družbe, imenovanju upraviteljev ter prenehanju likvidacije, računovodskih dokumentih in zaprtju podružnice.

Prenos direktive v slovenski pravni red in izvedba

Na podlagi Izvedbene uredbe (EU) 2015/884 z dne 8. junija 2015 o določitvi tehničnih specifikacij in postopkov, potrebnih za sistem povezovanja registrov,³ v kateri so podrobneje urejeni sistem povezovanja poslovnih registrov, vsebina obvestila o razkritju v zvezi s podružnicami tujih podjetij in obvestilo o čezmejni združitvi, so bile države članice zavezane, da opravijo prenos določb Direktive 2009/101 in njenih sprememb po Direktivi 2012/17 v dveh letih od njene objave (to je do 8. junija 2017).

Po predlogu Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o Poslovnem registru Slovenije (ZPRS-1B),⁴ ki je v zakonodajnem skrajšanem postopku, bo AJPES osrednji pristojni organ, prek

katerega se bosta v zvezi s sistemom povezovanja poslovnih registrov (kot dela evropskega portala e-pravosodje) zagotavljali obojestranska izmenjava podatkov in listin med poslovnimi registri držav članic in sodnim registrom ter javnost podatkov in listin o slovenskih družbah. Pri dostopu do podatkov in listin ter izmenjavi podatkov v sistemu povezovanja poslovnih registrov se bo na ravni Republike Slovenije zasledovalo načelo brezplačnosti, ki je že zdaj uveljavljeno pri vpisih v sodni register in javnem dostopu do podatkov in listin iz sodnega registra ter javnih objav prek spletnih strani agencije. Pri tem mora sistem omogočiti vpogled v podatke o subjektu vpisa v sodni register s povezavo do vpogleda v udeležbo v povezanih osebah, medtem ko se bo prikaz vpogleda o udeležbi v povezanih osebah izvedel na zahtevo uporabnika. Povezanost podatkov se bo izvedla samodejno na podlagi enotne identifikacijske številke fizične ali pravne osebe, ne da bi bilo treba uporabniku številko vpisati, pri tem pa bo treba upoštevati tudi določbe Zakona o varovanju osebnih podatkov (ZVOP-1).⁵

V sistemu povezovanja podatkov bo tako ključno vlogo igral identifikator, ki se bo v skladu s predlogom novega 7.a člena ZPRS-1 dodeljeval kapitalskim družbam (družba z omejeno odgovornostjo, komanditna delniška družba in evropska delniška družba) in podružnicam tujih podjetij, ki so jih odprla tuja podjetja iz držav članic Evropske unije in EGP. Enotni identifikator bo omogočil nedvoumno identifikacijo družb in podružnic tujih podjetij v komunikaciji med registri prek sistema povezovanja registrov in bo moral vsebovati elementa, ki bosta omogočala identifikacijo Republike Slovenije in Poslovnega registra Slovenije, matično številko družbe in podružnice tujega podjetja v tem registru ter po potrebi element za preprečevanje napak pri identifikaciji.

V skladu s predlogom novele Zakona o sodnem registru (ZSReg-G)⁶ bodo novi člani od 49.a do 49.c določali:

1. javen in brezplačen dostop do podatkov in listin, objavljenih na portalu AJPES, ter letnih poročil,
2. izmenjavo podatkov med sodnim registrom in sistemom povezovanja poslovnih registrov, kot so:
  - a. posredovanje obvestil o začetku ali končanju postopka likvidacije ali izbrisa brez likvidacije, prisilne poravnave ali stečaja nad subjektom vpisa in o vpisu izbrisa subjekta vpisa iz sodnega registra,
  - b. prejem obvestila o začetku ali končanju postopka likvidacije, postopka zaradi insolventnosti, postopka izbrisa ali postopka prenehanja tujega podjetja iz evropske skupnosti zaradi vpisa ali izbrisa podružnice tujega podjetja po 683.a členu Zakona o gospodarskih družbah (ZGD-1),⁷
  - c. posredovanje obvestila o vpisu v sodni register družbe s sedežem v Republiki Sloveniji, ki je pri čezmejni združitvi udeležena kot družba, ki izide iz združitve, po določbah četrtega odstavka 622.l člena ZGD-1,
  - d. prejem obvestila o vpisu tujega podjetja v register, ki je pri čezmejni združitvi udeleženo kot družba, ki izide iz združitve, zaradi izvedbe postopka vpisa izbrisa prevzete družbe iz sodnega registra po določbah sedmega odstavka 622.k člena ZGD-1.

Pri tem se določa dostop do podatkov in listin na podlagi iskalne zahteve, ki se prek elektronske točke za dostop na evropskem portalu e-pravosodje (kot delu sistema povezovanja poslovnih registrov) odda v skladu s pravili in tehničnimi zahtevami portala. Če se zahteva nanaša na

listino, ki se še ne vodi v informatizirani zbirki listin ali pa vsebuje podatke iz prvega odstavka 48.c člena predloga ZSReg, pa jo bo moralo registrsko sodišče pretvoriti v elektronsko obliko in posredovati v sistem povezovanja poslovnih registrov ter prek sistema povezovanja poslovnih registrov o tem vpisu nemudoma obvestiti vse registre držav članic, v katerih so podružnice subjekta vpisa vpisane v register. Prav tako pa bo moralo registrsko sodišče prek sistema povezovanja poslovnih registrov obvestiti register države članice tudi v primeru, ko je bil prvotni vpis zaradi ustavitve postopka izbrisan.

Aplikacija BRIS v Sloveniji že živi

V skladu z Izvedbeno uredbo (EU) 2015/884 je prek portala AJPES od 8. junija 2017 omogočeno vpogledovanje v listine in letna poročila slovenskih poslovnih subjektov; povezovanje z ostalimi registri in s tem dostop do podatkov o poslovnih subjektih v EU pa bosta aktivirana, ko bodo vse države, ki so danes še na različnih stopnjah razvoja aplikacije, vstopile v sistem. Sistem povezovanja poslovnih registrov pa je le ena izmed nalog, ki si jih je v omenjenem akcijskem načrtu zadala Evropska komisija. V naslednjih letih naj bi namreč izvedla preko 20 aktivnosti, med drugim naj bi tudi spodbujala povezovanje registrov insolventnosti, vzpostavila enojno okence za namene poročanja v pomorskem prometu in digitalizirala prevozne e-dokumente, dokončala vzpostavitev elektronske izmenjave informacij o socialni varnosti ter spodbujala države članice pri razvoju storitev čezmejnega zdravja.

OPOMBE

---

1 UL L 156 z dne 16. junija 2012.

2 V času nastanka članka je v ta sistem že povezanih 14 držav članic EU.

3 UL L 144 z dne 10. junija 2015.

4 EVA: 2015-2130-0003, skrajšani postopek, z dne 12. maja 2017.

5 Ur. l. RS, št. 86/04 in nasl.

6 EVA: 2016-2030-0026, skrajšani postopek, z dne 7. junija 2017.

7 Ur. l. RS, št. 46/06 in nasl.